

Forprosjekt for å utvikle sentersøknader for å styrke bærekraftige kommunale helse-, omsorgs- og velferdstjenester – ni søknader er tildelt midler

Det er tildelt tre forprosjekter innenfor tema 1, fire innenfor tema 2 og to innenfor tema 3. Det er fortsatt mulig å sende inn søknader innenfor tema 3, der det er igjen midler til et forprosjekt innenfor dette tema.

Kontraktene vil bli sent ut så raskt som det lar seg gjøre. Midlene er gitt under forutsetning om at hvert forprosjekt allokterer midler til matchmakingmøter for å utvikle én sentersøknad med nasjonalt perspektiv. For å følge opp utlysningsteksten om at KS og Forskningsrådet vil bidra til å koordinere arbeidet med matchmaking, inviteres det til følgende arrangementer:

- **13.10.2026 kl. 11.00-17.00: Matchmaking for kommuner og fylkeskommuner, for å identifisere behov:** [Matchmaking for nasjonale sentersøknader for bærekraftige kommunale helse-, omsorgs- og velferdstjenester](#)
-
- **3.11.2026 kl. 11.00-17.00 Matchmaking for kommuner, FoU-organisasjoner og andre aktører:** [Matchmaking for nasjonale sentersøknader for bærekraftige kommunale helse-, omsorgs- og velferdstjenester](#)

Følgende forprosjekter er innvilget innenfor tema 1: Bærekraftig utvikling i de kommunale helse- og omsorgstjenestene i møte med endret demografi

364804: FOKUS: Forskning og kommunal utvikling i samspill – veien til et forsknings- og innovasjonssenter for kommunale helse- og omsorgstjenester

Prosjektansvarlig institusjon: Lillestrøm kommune

Prosjektleder: Annhild Mosdøl

Veksten i antall eldre og den relative nedgangen i andelen yngre legger press på de kommunale helse- og omsorgstjenestene, og utfordrer i økende grad sektorens kapasitet. Innovasjonsbarometeret for kommunesektoren viser høy aktivitet innen tjenesteutvikling, digitalisering, og nye samarbeids- og organisasjonsformer, blant annet for å styrke bærekraften i helse- og omsorgstjenestene i møte med endret demografi. Kommunepartnerne i forprosjektet har en omfattende portefølje av innovasjons- og utviklingsarbeid. Forprosjektet tar utgangspunkt i dette arbeidet for å utvikle et nasjonalt forsknings- og innovasjonssenter med solid forankring i kommunenes behov. Lillestrøm kommune leder forprosjektet og samarbeider med elleve kommunepartnerne. Et metodisk grep er å bruke et reflekterende team med ledende forskere innen helse, teknologi, organisasjon og samfunn. Gjennom strukturerte refleksjoner bidrar teamet med forskningsperspektiv på kommunenes kunnskaps- og innovasjonsbehov. Partene vil samarbeide om å utvikle problemstillinger og programområder til et nasjonalt forsknings- og innovasjonssenter, og mobilisere sterke partnere til konsortiet. Lillestrøm vertskapskommune i Kommunenes samarbeidsarena for forskning (KSF). Flere av kommunene er aktive i KSF-klynger og andre

samarbeid, og vil involvere flere kommuner underveis. Forprosjektet vil også utvikle modeller for hvordan forsknings- og innovasjonssenteret kan arbeide kontinuerlig med kommunene om å identifisere innovasjons- og kunnskapsbehov, og sikre potensial for skalering og implementering.

364840: KOMPASS – Kommunal OMstilling med Partnerskap, Analyse, Samskaping og Systematisk læring

Prosjektansvarlig institusjon: Bodø kommune

Prosjektleder: Ragnhild Holmen Waldahl

KOMPASS er et forprosjekt som skal utvikle grunnlaget for en nasjonal senterøknad om bærekraftig omstilling av kommunale helse-, omsorgs- og velferdstjenester. Ambisjonen er å etablere et nasjonalt partnerskap der kommuner, forsknings- og kompetansemiljøer, spesialisthelsetjenesten og andre samfunnsaktører samarbeider om kunnskapsutvikling, innovasjon og erfaringsdeling på tvers av kommunale kontekster gjennom samskaping, praksisnær forskning og systematisk læring. Forprosjektet vil utvikle en forsknings- og innovasjonsagenda for hvordan kommunesektoren kan møte demografiske endringer, økende tjenestebehov og knappere tilgang på personell og ressurser. Arbeidet organiseres rundt tre områder: 1) bærekraftige tjenestemodeller og organisering, 2) forebygging, mestring og persontilpassede tjenester, samt 3) digital transformasjon og desentraliserte tjenester. På tvers av disse områdene skal prosjektet utvikle kunnskap om implementering, læring, skalering og gevinstrealisering i kommunesektoren. Prosjektet har sitt utspring i et bredt samarbeid mellom kommuner i Nord-Norge og nasjonale forsknings- og kompetansemiljøer. Kommunene i nord utgjør viktige utviklings- og læringsarenaer for problemstillinger som i økende grad vil få betydning for kommunesektoren nasjonalt. Gjennom å koble disse erfaringene med kunnskap og erfaringer fra andre kommunale kontekster skal KOMPASS legge grunnlaget for et nasjonalt senter som skal styrke kommunesektorens omstillingsevne og bidra til utvikling og spredning av kunnskap og løsninger mellom kommuner og regioner.

364822: Kraftsenter Innlandet: Bærekraftige helse- og omsorgstjenester i en ny demografisk virkelighet

Prosjektansvarlig institusjon: Hamar kommune

Prosjektleder: Erlend Høen Laukvik

Forprosjektet Kraftsenter Innlandet skal etablere grunnlaget for et nasjonalt konsortium og en senterøknad med mål om å utvikle bærekraftige helse- og omsorgstjenester i møte med endret demografi. Hamar kommune er prosjekteier og samler sju kommuner i Innlandet, sammen med forskningsmiljøer og øvrige kompetanseaktører, i et felles utviklingsløp. Forprosjektet utvikler og tester en samarbeidsmodell for hvordan innovative løsninger kan identifiseres, videreutvikles og spres på tvers av kommuner og regioner. Prosjektet rammer Innlandet inn som et levende laboratorium, der kommunene representerer et bredt og kontinuerlig utviklingsarbeid innen omstilling og tjenesteinnovasjon. Regionen har Norges eldste befolkning og store geografiske avstander, og mange av utfordringene resten av landet vil møte i årene fremover er allerede en del av dagens virkelighet. Samtidig pågår et omfattende utviklingsarbeid som gir et unikt kunnskapsgrunnlag for utvikling og skalering av nye løsninger. Det er ikke mangel på initiativ eller vilje til innovasjon. Utfordringen oppstår når løsninger ikke implementeres i ordinær drift, ikke

forankres, skaleres eller spres, og dermed ikke gir de gevinstene de var ment å utløse («pilotsyken»). Forprosjektet skal derfor styrke systematikken i implementering, skalering og spredning gjennom utvikling av en samarbeidsmodell som støtter overføring av kunnskap fra pilot til praksis. Prosjektet bygger på etablerte samarbeidsrelasjoner i Innlandet, mellom kommuner, forsknings- og innovasjonsmiljøer og eksisterende nettverk. De deltakende forskningsmiljøene representerer høy faglig kvalitet og bredde, med kompetanse innen blant annet helsetjenesteforskning, offentlig innovasjon, implementering, demografi og praksisnær forskning i kommunale tjenester. Samarbeidspartnerne bidrar også med relevante utdanninger, som sykepleie, Nasjonale innovasjonsskole for kommunesektoren og helselederutdanning, som styrker koblingen mellom utdanning, forskning og praksis. Samspillet mellom forskningsmiljøene og praksisfeltet gir gode forutsetninger for kunnskapsutvikling med høy relevans og overføringsverdi. Gjennom kartlegging, matchmaking-møter og samskapende prosesser samles aktørene i et mer koordinert innovasjons- og kunnskapsøkosystem. Forprosjektet bygger aktivt opp under etableringen av KSF Innlandet, og er åpent for koordinering med andre Tema 1-forprosjekter med sikte på en samlende nasjonal sentersøknad.

Følgende forprosjekter er innvilget innenfor tema 2: Sammenhengende helse- og omsorgstjenester med helhetlige primærhelsetjenester, inkludert en velfungerende allmennlegetjeneste

364805: HelseSammen – nasjonalt forsknings- og innovasjonssenter for primærhelsetjenesten og allmennlegetjenesten

Prosjektansvarlig institusjon: Drammen kommune

Prosjektleder: Heidi Kapstad

HelseSammen har som mål å legge grunnlaget for et nasjonalt forsknings- og innovasjonssenter ledet av Drammen kommune, med fokus på å utvikle en helhetlig og bærekraftig primærhelsetjeneste, inkludert allmennlegetjenesten. Prosjektet svarer på et sentralt kunnskapshull knyttet til hvordan tjenester kan organiseres og samhandle på tvers av nivåer, sektorer og profesjoner. Det vil bidra til at flere vil kunne bo lengst mulig hjemme gjennom bedre koordinerte og tilpassede tjenester. En sentral nyvinning er å flytte forskningen og innovasjonen nærmere praksis, der kommunene selv definerer behov og deltar aktivt. Drammen kommune deltar i mange eksisterende samarbeid og prosjekter. Disse gir tilgang til partnerskap mellom kommuner, spesialisthelsetjeneste, akademisk, forskningssentre, brukerorganisasjoner og næringsliv, og legger til rette for samskaping og rask implementering av løsninger. Forprosjektet skal identifisere prioriterte forskningsbehov, etablere et forpliktende konsortium og utarbeide en konkret modell for et fremtidig senter. Prosjektet adresserer hovedutfordringer i helse- og omsorgstjenestene, som personellmangel, fragmenterte tjenester og ulik tilgang. Gjennom bedre samhandling, innovasjon og kunnskapsutnyttelse skal tjenestene bli mer sammenhengende, effektive og brukertilpassede. På kort sikt skal prosjektet gi et tydelig beslutningsgrunnlag og styrke samarbeid mellom aktører. På lengre sikt er målet å bygge varige strukturer for forskning og innovasjon i kommunene, redusere avstanden mellom kunnskap og praksis, og bidra til bærekraftige tjenester nasjonalt. Gjennomføringen er strukturert i fire

arbeidspakker som omfatter etablering, behovskartlegging, utvikling av støttemodeller og modning av senterøknad. Risiko håndteres gjennom tydelig forankring, rolleavklaring og involvering. Samlet sett skal forprosjektet bidra til å gjøre kommunene til aktive kunnskapsaktører og legge grunnlaget for et nasjonalt senter med høy samfunnseffekt.

364806: Polyfoni – Nasjonalt forsknings- og innovasjonssenter for sammenhengende helsetjenester

Prosjektansvarlig institusjon: Kristiansand kommune

Prosjektleder: Kristine Engebretsen Illøkken

Polyfoni – forprosjekt til nasjonalt forsknings- og innovasjonssenter for sammenhengende helsetjenester Økende press på kommunale helse- og omsorgstjenestene aktualiserer behovet for utvikling av mer helhetlige, bærekraftige og sammenhengende tjenester på tvers av aktørene i tjenestene. Det er behov for sterkere koblinger mellom forskning, tjenesteutvikling og implementering i praksis, der kommunenes behov styrer utviklingsarbeidet. Formålet med forprosjektet er å etablere samarbeid mellom kommuner, forskningsorganisasjoner og andre relevante aktører for å utvikle en søknad om et nasjonalt forsknings- og innovasjonssenter til det prioriterte temaet «sammenhengende helse- og omsorgstjenester med helhetlige primærhelsetjenester, inkludert en velfungerende allmennlegetjeneste». Vi vil ta utgangspunkt i et nasjonalt utfordringsbilde slik dette er beskrevet i utlysningsteksten for de nasjonale forsknings- og innovasjonssentrene, samt i sentrale offentlige dokumenter som Helsepersonellkomisjonens rapport, Perspektivmeldingen 2024 og oppdraget til Helsereformutvalget. Videre henter prosjektet inspirasjon fra pågående arbeid i EU-regi for å utvikle mer integrerte, forebyggende, digitale helsetjenester. Vi vil også belyse hvordan forskning og praksis sammen kan møte utfordringer knyttet til psykisk helse hos barn og unge og “yngrebølgen” – innbyggere som fra tidlig i livet har omfattende og sammensatte tjenestebehov – sett i lys av Perspektivmeldingens påpeking av kampen om arbeidskraft som en av de største utfordringene for velferdsstaten, og behovet for mer effektiv ressursbruk, sterkere samhandling og smartere oppgaveløsning. Forprosjektet vil derfor utforske felles utviklingsområder på tvers av de pasientgruppene Helsedirektoratet har bedt Helsefelleskapene om å prioritere: 1) svangerskap, fødsel og barseltid 2) psykisk helse barn og unge 3) personer med flere kroniske tilstander 4) personer med alvorlige psykiske lidelser og rusmiddelproblemer 5) eldre med skrøpeligheit. Felles for arbeidet på tvers av disse gruppene er tilgang til bedre og mer oppdaterte styringsdata, bruk av teknologi for forbedring og effektivisering av tjenestene, samt prioritering og bærekraftig bruk av tilgjengelige ressurser.

364816: Forprosjekt for Nasjonalt senter: Forskningsbaserte tjenesteutvikling for helhetlige pasientforløp

Prosjektansvarlig institusjon: Trondheim kommune

Prosjektleder: Ingebrigt Meisingset

Overordnet formål er å utvikle en omforent, nasjonalt forankret senterøknad med høye vitenskapelige ambisjoner som svarer ut samfunnsoppdraget “Sammenhengende helse- og omsorgstjenester med helhetlige primærhelsetjenester, inkludert en velfungerende allmennlegetjeneste”. Delmål er å forsterke og etablere nye samhandlingsarenaer og

kompetansefellesskap på tvers av kommuner og kunnskapsmiljøer, og å beskrive et felles målbildet og visjonen for senteret. Hovedleveransene er A) en prioritert liste av kunnskapsbehov; B) en konkretisert arbeidspakkestruktur og en overordnet metode- og implementeringsplan; og C) et formelt forankret konsortium med tydelig organisasjonsstruktur og styringsmodell. Dette skal vi oppnå gjennom en bred involveringsprosess og ulike aktiviteter inkludert digitale og fysiske verksteder der vi tar i bruk verktøy for samskaping kombinert med en systematisk konsensus prosess (modifisert Delphi) som tilsammen gir gode forutsetninger for bred nasjonal deltagelse.

Hovedideen for senteret er teknologi og forskningsbasert utvikling av nye samhandlingsmodeller og arbeidsprosesser med fokus på proaktive, helhetlige og personsentrerte helsetjenester, samt å etablere en nasjonal innovasjonsplattform som muliggjør rask implementering, replisering og forankring i nasjonal politikk og styring. Datadeling både for primær- og sekundærbruk, på tvers av nivåer og med innbyggere vil stå sentralt. Juridiske, semantiske, tekniske og organisatoriske samhandlingsevner vil belyses i forprosjektfasen. Forprosjektet skal skissere en prosess for videreutvikling og etablering av kunnskapsstøttesystem for kommunene i samarbeid med FHI. Metodisk legges det opp til tverrdisiplinær tilnærming med ledende forskningsmiljøer innenfor teknologi, ressursstyring, optimering og planlegging, allmenntmedisin, ledelse og organisasjonsutvikling, kausal inferens på observasjonsdata, helseøkonomi, etikk og juss, helsetjenesteforskning, samt klinisk forskning.

364821: Senter for samhandling og helhetlige forløp i primærhelsetjenesten SAMPRIMÆR

Prosjektansvarlig institusjon: Stavanger kommune

Prosjektleder: Arnt Egil Ydstebø

SAMPRIMÆR er et initiativ for å etablere et nasjonalt forskningssenter for samhandling og helhetlige forløp i primærhelsetjenesten (tema 2). Ambisjonen er å samle kommuner, legetjenester, forskningsmiljøer, brukerorganisasjoner og næringsliv i et felles arbeid for å utvikle og implementere kunnskapsbaserte løsninger som styrker kvalitet, pasientsikkerhet og ressursutnyttelse i tjenestene. Prosjektet har en sterk forankring i kommunal praksis og bygger på etablerte samarbeidsstrukturer i Stavangerregionen, inkludert KSF-klyngen i Sør-Rogaland. Samtidig er målet å utvikle et bredt nasjonalt partnerskap som kobler lokale behov med forskning, innovasjon og tjenesteutvikling. Gjennom forprosjektet inviterer vi kommuner, forskningsmiljøer, brukerorganisasjoner og næringsliv til å bidra i utviklingen av et nytt nasjonalt senter. Vi søker samarbeidspartnere som ønsker å være med på å identifisere sentrale kunnskapsbehov, utvikle forskningsbaserte løsninger og bidra til mer sammenhengende og bærekraftige helse- og omsorgstjenester. SAMPRIMÆR skal være en arena for samskaping, utprøving og implementering av nye modeller for samhandling, oppgavedeling og bruk av teknologi. Målet er å styrke kommunenes evne til å møte fremtidens behov gjennom mer helhetlige pasientforløp og bedre utnyttelse av samlet kompetanse.

Følgende forprosjekter er innvilget innenfor tema 3: Inkluderende og helsefremmende tiltak for barn og unge (0-29 år).

364809: UngBoost: Senter for forskning, samhandling og innovasjon med barn og unge

Prosjektansvarlig institusjon: Agder fylkeskommune

Prosjektleder: Christina Åsan Grasaas

Prosjektsammendrag UngBOOST Senter for forskning, samhandling og innovasjon med barn og unge. Mange barn og unge i Norge opplever i dag utenforskap knyttet til psykisk helse, skolefravær og manglende deltakelse i sosiale fellesskap. Dette skjer til tross for stor innsats fra både offentlige tjenester og frivillig sektor. En viktig utfordring er at hjelpen ofte blir fragmentert og lite koordinert, samtidig som mye forskning og kunnskap ikke tas godt nok i bruk i praksis. Dette prosjektet samarbeider med kommuner, forskningsmiljøer og andre relevante aktører for å utvikle en søknad om et nasjonalt forsknings- og innovasjonssenter for barn og unge i alderen 0–29 år. Målet er å styrke helse, deltakelse og livskvalitet gjennom bedre samarbeid mellom forskning, tjenester, frivillighet og barn og unge selv. Prosjektet bygger på et «24-timers barn og unge»-perspektiv, der barns utvikling forstås i samspill mellom hjem, barnehage, skole, fritid, nærmiljø og digitale arenaer. Arbeidet tar utgangspunkt i helsefremmende og forebyggende prinsipper, og retter særlig oppmerksomhet mot samfunnsforhold som kan bidra til utenforskap. Sammen skal det utvikle en felles forståelse av utfordringene og identifisere hvilke forsknings- og innovasjonsbehov som er viktigst framover. Et sentralt mål er å styrke koblingen mellom forskning og praksis, slik at kunnskap i større grad fører til konkrete forbedringer i tjenestene. Prosjektet skal også undersøke hvordan kommuner kan samarbeide bedre på tvers av sektorer, hvordan tiltak kan tilpasses lokale behov, og hvordan man kan utvikle bedre kunnskapsgrunnlag for beslutninger og prioriteringer. Gjennom å bygge et bredt nasjonalt samarbeid skal prosjektet legge grunnlaget for mer helhetlige, treffsikre og bærekraftige løsninger for barn og unge. Ambisjonen er å bidra til at flere opplever mestring, tilhørighet og deltakelse i utdanning, arbeid og samfunnsliv.

364813: Fra pilot til systemisk effekt: inkluderende og helsefremmende modeller for barn og unge i rurale omstillingsregioner

Prosjektansvarlig institusjon: Kongsvinger kommune

Prosjektleder: Jon Egil Pettersen

Rurale regioner er omstillingsregioner preget av industriell nedbygging, lavere utdanningsnivå, aldrende befolkning og geografisk spredning. I offentlig debatt er slike områder tidvis omtalt med paralleller til et «rustbelte». I slike regioner ser man et regionalt utfordringsbilde der utenforskap blant barn, unge og unge voksne må forstås utover et individuelt problem, og som et systemisk og regionalt bærekraftsproblem. Vi ser på to sammenhengende utfordringer. Den første er at barn, unge og unge voksne i rurale omstillingsregioner møter sammensatte barrierer for deltakelse som ofte kan observeres tidlig i livsløpet, men som først senere blir synlige som utenforskap fra utdanning, arbeid og samfunnsliv. Den andre utfordringen er at kommunene allerede har erfaring med praksisnære tiltak og prosjektfinanserte piloter som ser ut til å virke, men at slike tiltak i for liten grad omsettes til varige systemeffekter på tvers av tjenester, kommuner, NAV og øvrige virkemiddelstrukturer. Vårt fokus ligger derfor i koblingen mellom disse to aksene: fra barrierer for deltakelse til praktisk livsmestring og livsengasjement i rurale områder, og fra pilot til systemisk effekt.